Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ANDREA BIONDI
prednesené 18. septembra 2025 [1]

Vec C-564/24

Eisenberger Gerüstbau GmbH
proti
JK

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý predložil Kammergericht (Vyšší krajinský súd Berlín, Nemecko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Zmluva uzavretá na diaľku medzi obchodníkom a spotrebiteľom – Právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy – Právo obchodníka na kompenzačnú náhradu – Nadviazanie kontaktu medzi spotrebiteľom a obchodníkom prostredníctvom tretej osoby poverenej spotrebiteľom“

I. Úvod

1. Otázky vo veci výkladu smernice 2011/83 [2], ktoré predložil vnútroštátny súd, sa týkajú najmä vymedzenia pojmu „zmluva uzavretá na diaľku“ a spôsobu, akým dosiahnuť správnu rovnováhu medzi rôznymi cieľmi, ktoré sleduje normotvorca Únie v prípade odstúpenia od zmluvy spotrebiteľom. Hlavný účel smernice je zjavný: ochrana spotrebiteľa. Je však potrebné, aby sa tento účel prispôsobil nutnosti zachovať právnu istotu a dobrú vieru medzi zmluvnými stranami. Prípad v prejednávanej veci preto poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť objasniť významné aspekty uplatňovania smernice.

2. Vnútroštátny súd svojimi prejudiciálnymi otázkami v podstate žiada o rozhodnutie, či pojem „zmluva uzavretá na diaľku“ uvedený v článku 2 smernice 2011/83 môže zahŕňať aj prípad, keď spotrebiteľ pred uzavretím zmluvy využil podporu od tretej osoby, ktorá je obchodníkom, a či následnú dohodu o doplnkových službách možno kvalifikovať ako zmluvu uzavretú na diaľku. Napokon otázka, ktorá sa mi zdá najdôležitejšia, sa týka situácie, keď spotrebiteľ odstúpi od zmluvy po jej vykonaní, hoci sa mu neposkytli informácie o odstúpení od zmluvy, ktoré stanovuje zákon; kladie sa otázka, či môže byť povinný uhradiť obchodníkovi primeranú sumu, keďže v opačnom prípade by mohlo dôjsť k zneužitiu práva.

[1] Jazyk prednesu: taliančina.

[2] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 (Ú. v. EÚ L 326, 2015, s. 1), a smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/2161 z 27. novembra 2019 (Ú. v. EÚ L 328, 2019, s. 7).

II. Právny rámec

A. Právo Únie

3. V článku 2 smernice 2011/83 sa stanovuje:

„Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1. ‚spotrebiteľ' je akákoľvek fyzická osoba, ktorá v zmluvách, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely, ktoré sa netýkajú jej obchodnej ani podnikateľskej činnosti, remesla ani povolania;

2. ‚obchodník' je akákoľvek fyzická osoba alebo akákoľvek právnická osoba bez ohľadu na to, či je v súkromnom, alebo verejnom vlastníctve, ktorá v súvislosti so zmluvami, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely, ktoré sa týkajú jej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti, remesla alebo povolania, a to aj prostredníctvom inej osoby konajúcej v jej mene alebo z jej poverenia;…

7. ‚zmluva uzavretá na diaľku' je akákoľvek zmluva uzavretá medzi obchodníkom a spotrebiteľom v rámci systému predaja alebo poskytovania služieb organizovaného na diaľku bez súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa výhradne s využitím jedného alebo viacerých prostriedkov komunikácie na diaľku, a to až do uzavretia zmluvy vrátane tohto okamihu."

4. V článku 6 uvedenej smernice, nazvanom „Požiadavky na informácie v prípade zmlúv uzavretých na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov", sa stanovuje:

„1. Predtým, ako sa zmluva uzavretá na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov či akákoľvek zodpovedajúca ponuka stane pre spotrebiteľa záväznou, obchodník mu jasným a zrozumiteľným spôsobom poskytne tieto informácie:…

h) v prípade, že existuje právo na odstúpenie od zmluvy, podmienky, lehotu a postupy na uplatnenie tohto práva v súlade s článkom 11 ods. 1, ako aj vzorový formulár na odstúpenie od zmluvy uvedený v časti B prílohy I;

i) prípadne informáciu o tom, že spotrebiteľ bude musieť znášať náklady na vrátenie tovaru v prípade odstúpenia od zmluvy, a pokiaľ ide o zmluvy na diaľku, ak tovar vzhľadom na jeho povahu zvyčajne nemožno vrátiť poštou, náklady na vrátanie tovaru;

j) informáciu, že v prípade, ak si spotrebiteľ uplatní právo na odstúpenie od zmluvy po tom, ako predložil žiadosť v súlade s článkom 7 ods. 3 alebo článkom 8 ods. 8, spotrebiteľ je povinný obchodníkovi uhradiť primerané náklady v súlade s článkom 14 ods. 3;

k) v prípade, že sa právo na odstúpenie od zmluvy neposkytuje v súlade s článkom 16, informáciu, že spotrebiteľ nebude môcť využiť právo na odstúpenie od zmluvy, alebo ak je to vhodné, informáciu o okolnostiach, za akých spotrebiteľ právo na odstúpenie od zmluvy stráca;…."

5. Článok 9 ods. 1 s názvom „Právo na odstúpenie od zmluvy" znie:

„1. Pokiaľ sa neuplatnia výnimky stanovené v článku 16, spotrebiteľ má 14-dňovú lehotu na odstúpenie od zmluvy uzatvorenej na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov bez toho, aby

uviedol dôvod, ako aj bez toho, aby znášal iné náklady ako tie, ktoré sú ustanovené v článku 13 ods. 2 a článku 14.“

6. V článku 10, nazvanom „Neposkytnutie informácie o práve na odstúpenie od zmluvy“, sa stanovuje:

„1. Ak obchodník neposkytol spotrebiteľovi informáciu o práve na odstúpenie od zmluvy uvedenú v článku 6 ods. 1 písm. h), lehota na odstúpenie od zmluvy uplynie po 12 mesiacoch od skončenia pôvodnej lehoty na odstúpenie od zmluvy určenej v súlade s článkom 9 ods. 2.

2. Ak obchodník poskytne spotrebiteľovi informácie stanovené v odseku 1 tohto článku do 12 mesiacov odo dňa uvedeného v článku 9 ods. 2, lehota na odstúpenie od zmluvy uplynie po 14 dňoch odo dňa, keď spotrebiteľ dostane uvedené informácie, alebo v prípadoch, keď členské štáty prijali pravidlá v súlade s článkom 9 ods. 1a, po 30 dňoch odo dňa, keď spotrebiteľ dostane uvedené informácie.“

7. V článku 12 s názvom „Účinky odstúpenia od zmluvy“ sa stanovuje:

„Uplatnenie práva na odstúpenie od zmluvy znamená ukončenie záväzkov strán, pokiaľ ide:

a) o plnenie zmluvy uzatvorenej na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov alebo

b) o uzatvorenie zmluvy na diaľku alebo zmluvy mimo prevádzkových priestorov v prípade, keď už spotrebiteľ predložil ponuku.“

8. V článku 13 s názvom „Záväzky obchodníka v prípade odstúpenia od zmluvy“ sa v ods. 1 stanovuje:

„1. Obchodník vráti spotrebiteľovi všetky uhradené platby, prípadne vrátane nákladov na doručenie, bez zbytočného odkladu a v každom prípade najneskôr do 14 dní odo dňa, keď bol informovaný o rozhodnutí spotrebiteľa odstúpiť od zmluvy v súlade s článkom 11.

….“

9. V článku 14 s názvom „Záväzky spotrebiteľa v prípade odstúpenia od zmluvy“ sa v ods. 4 písm. a) stanovuje:

„4. Spotrebiteľ neznáša žiadne náklady za:

a) poskytnutie služieb alebo dodávku vody, plynu alebo elektriny, v rámci ktorej predaj nie je obmedzený objemom ani stanoveným množstvom, alebo poskytovanie ústredného kúrenia bez ohľadu na úplné alebo čiastočné poskytnutie týchto služieb, ak počas lehoty na odstúpenie od zmluvy:

   i) obchodník neposkytol informácie v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. h) alebo j) alebo

   ii) spotrebiteľ v súlade s článkom 7 ods. 3 a článkom 8 ods. 8 výslovne nepožiadal, aby sa poskytovanie služieb začalo počas lehoty na odstúpenie od zmluvy, alebo….“

B. Nemecké právo

10. V § 242 Bürgerliches Gesetzbuch [3] (Občiansky zákonník; ďalej len „BGB“) sa stanovuje:

„Dlžník je povinný poskytnúť plnenie v súlade s požiadavkou dobrej viery a so zreteľom na obchodné zvyklosti.“

11. V § 312c BGB s názvom „Zmluvy uzavreté na diaľku“ sa stanovuje:

„1. Zmluvy uzavreté na diaľku sú zmluvy, v prípade ktorých obchodník alebo osoba, ktorá koná v jeho mene alebo z jeho poverenia, a spotrebiteľ využijú na zmluvné rokovania a uzavretie zmluvy výlučne prostriedky komunikácie na diaľku, ibaže k uzavretiu zmluvy nedôjde v rámci systému predaja alebo poskytovania služieb organizovaného na diaľku.

2. Prostriedky komunikácie na diaľku v zmysle tohto zákona sú všetky komunikačné prostriedky, ktoré možno použiť na prípravu alebo na uzavretie zmluvy bez toho, aby zmluvné strany boli súčasne fyzicky prítomné, ako sú listy, katalógy, telefonáty, faxové správy, e-maily, správy zasielané prostredníctvom mobilných telefónnych služieb (SMS), ako aj rozhlasové vysielanie a televízne médiá.“

12. V § 357 BGB s názvom „Právne dôsledky odstúpenia od zmlúv uzavretých mimo prevádzkových priestorov a na diaľku, s výnimkou zmlúv o finančných službách“ sa stanovuje:

„1. Prijaté plnenia sa musia vrátiť najneskôr do 14 dní.

…

8. Ak spotrebiteľ odstúpi od zmluvy o poskytovaní služieb…, spotrebiteľ je povinný zaplatiť obchodníkovi kompenzačnú náhradu za plnenie poskytnuté do odstúpenia od zmluvy, ak spotrebiteľ výslovne požadoval od obchodníka, aby začal poskytovať plnenie pred uplynutím lehoty na odstúpenie od zmluvy. Právo vyplývajúce z prvej vety vznikne len vtedy, ak obchodník riadne informoval spotrebiteľa v súlade s článkom 246a § 1 ods. 2 prvou vetou bodmi 1 a 3 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (zákon, ktorým sa zavádza Občiansky zákonník). … Pri výpočte kompenzačnej náhrady je potrebné vychádzať z celkovej dohodnutej ceny. Ak je celková dohodnutá cena neprimerane vysoká, kompenzačnú náhradu treba vypočítať na základe trhovej hodnoty poskytnutého plnenia.“

III. Konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

13. V roku 2020 sa JK, žalovaná, vlastníčka viacpodlažnej nehnuteľnosti v Berlíne, rozhodla pristaviť k tejto nehnuteľnosti dve nové podlažia. Na tento účel poverila architekta projektovaním a vedením prác, ako aj asistenciou pri uzatváraní príslušných zmlúv.

14. Architekt po výbere spoločnosti Eisenberger Gerüstbau GmbH (ďalej len „Eisenberger“) ako podniku špecializovaného na montáž lešení zaslal e-mailom spoločnosti Eisenberger aj pani JK návrh ním vypracovanej zmluvy. Tento návrh však neobsahoval nijaké ustanovenie o práve JK na odstúpenie od zmluvy, pričom v decembri 2020 ho obe strany bez akýchkoľvek zmien podpísali.

[3] Občiansky zákonník v znení vyhlásenom 2. januára 2002 (Spolková zbierka zákonov [Bundesgesetzblatt] I s. 42, 2909; 2003 I, s. 738), naposledy zmenený a doplnený § 1 zákona z 10. augusta 2021 (Spolková zbierka zákonov I, s. 3515).

15. Po montáži lešení v januári 2021 Eisenberger prostredníctvom e-mailu predložila JK doplňujúcu ponuku na montáž ďalších dvoch lešení. JK podpísala túto ponuku prostredníctvom osobitnej zmluvy, aj v tomto prípade e-mailom.

16. Následne Eisenberger povolila JK používanie lešení na vykonanie stavebných prác plánovaných na budove.

17. V decembri 2021, napriek tomu, že stavebné práce, pre ktoré boli lešenia potrebné, sa už skončili, JK oznámila odstúpenie od zmluvy o dodávke lešenia vrátane doplňujúcej dohody z roku 2021, pričom odmietla uhradiť ďalšie platby a požiadala o vrátenie sumy zaplatenej na základe faktúr vystavených do mája 2021.

18. Po demontáži lešenia na žiadosť JK podala Eisenberger na JK žalobu o zaplatenie ešte nevyplatenej odmeny na Landgericht Berlin (Krajinský súd Berlín, Nemecko). V rámci toho istého konania podala JK vzájomný návrh s cieľom dosiahnuť vrátenie doteraz zaplatených súm.

19. Landgericht Berlin (Krajinský súd Berlín) vyhovel vzájomnému návrhu a zamietol žalobu rozsudkom z 19. mája 2023, proti ktorému podala Eisenberger odvolanie.

20. Kammergericht (Vyšší krajinský súd Berlín, Nemecko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru štyri prejudiciálne otázky:

„1. Ide o zmluvu uzavretú na diaľku podľa článku 2 bodu 7 smernice 2011/83/EÚ, od ktorej možno odstúpiť podľa článku 9 ods. 1 tej istej smernice, a to aj vtedy, keď spotrebiteľovi pred uzavretím tejto zmluvy alebo pri jej uzavretí poskytuje podporu obchodník, ktorého služby si spotrebiteľ objednal nezávisle od dodávateľa?

2. V prípade, ak Súdny dvor odpovie na otázku uvedenú v bode 1 kladne:

Ide o zmluvu uzavretú na diaľku podľa článku 2 bodu 7 smernice 2011/83/EÚ, od ktorej možno odstúpiť podľa článku 9 ods. 1 tej istej smernice, a to aj vtedy, keď je splnená jedna z nasledujúcich doplňujúcich podmienok:

a) kontakt medzi spotrebiteľom a dodávateľom iniciatívne nadviazal obchodník, ktorý poskytoval podporu spotrebiteľovi;

b) obchodník, ktorý poskytoval podporu spotrebiteľovi, pred uzavretím zmluvy ovplyvnil podstatné časti jej obsahu (napríklad zostavením zoznamu plnení alebo poskytnutím návrhu zmluvy).

3. Pokiaľ by podľa názoru Súdneho dvora v prípadoch uvedených v bode 1 a v bode 2 písm. a) alebo b) nemalo ísť o zmluvu uzavretú na diaľku, od ktorej možno odstúpiť:

ak zmluvné strany po uzavretí tejto zmluvy a opäť výlučne pomocou prostriedkov komunikácie na diaľku uzavrú ďalšiu dohodu, ktorej predmetom sú doplňujúce plnenia dodávateľa, ktoré majú v porovnaní s prvou zmluvou druhoradý význam:

je táto doplňujúca dohoda sama osebe zmluvou uzavretou na diaľku podľa článku 2 bodu 7 smernice 2011/83/EÚ, od ktorej možno odstúpiť podľa článku 9 ods. 1 tej istej smernice, alebo tak ako v prípade hlavnej zmluvy, ktorú dopĺňa, od nej nemožno odstúpiť ako od zmluvy uzavretej na diaľku?

4. Ak spotrebiteľ v prípade zmluvy uzavretej na diaľku, od ktorej možno odstúpiť, uplatnil svoje právo na odstúpenie od zmluvy po tom, čo jeho zmluvný partner už poskytol plnenia:

   Môže byť spotrebiteľ napriek článku 14 ods. 4 písm. a) a článku 14 ods. 5 smernice 2011/83/EÚ povinný nahradiť obchodníkovi hodnotu jeho plnenia v primeranom rozsahu, ak by iný záver na základe všetkých okolností individuálneho prípadu predstavoval zneužitie práva alebo odporoval dobrej viere?“

IV. Analýza

21. Prvé tri prejudiciálne otázky majú definičný charakter, pretože sa nimi od Súdneho dvor požaduje, aby jasnejšie vymedzil pojmy „spotrebiteľ“ a „zmluva uzavretá na diaľku“: užitočnú odpoveď možno podľa môjho názoru poskytnúť bez väčších ťažkostí na základe existujúcej judikatúry. Štvrtá otázka predstavuje, ako sa už uviedlo, ústredný bod prejednávanej veci, keďže od Súdneho dvora sa požaduje odpoveď týkajúca sa podľa môjho názoru citlivej témy: ako zosúladiť právo spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy, ktoré sa v prípade nedostatočných informácií zo strany obchodníka predlžuje až na jeden rok od uzavretia zmluvy, s ochranou legitímnej dôvery obchodníka a zásadou dobrej viery v zmluvných vzťahoch. Náležité dodržiavanie práv spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany totiž nemôže byť absolútne v prípadoch, keď dochádza k „zneužitiu práva“, t. j. k situácii, ktorej právo Únie nemôže za žiadnych okolností poskytovať ochranu. Uvedené platí tým skôr, ak obchodník v podstate v plnom rozsahu splnil prijatý záväzok.

A. O prvej a druhej prejudiciálnej otázke

22. Na účely zodpovedania prvej a druhej prejudiciálnej otázky položenej vnútroštátnym súdom je potrebné preskúmať, či zmluvu uzavretú prostredníctvom e-mailu medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorému pred uzavretím zmluvy poskytol podporu tretí subjekt – obchodník, možno podľa smernice 2011/83 kvalifikovať ako zmluvu uzavretú na diaľku na účely prípadného uplatnenia práva na odstúpenie od zmluvy v súlade s článkom 9 ods. 1 smernice 2011/83. [4]

23. Aby bolo možné konkrétnu zmluvu označiť za „zmluvu uzavretú na diaľku“, je potrebné kumulatívne splniť štyri podmienky: (i) zmluva musí byť uzavretá medzi obchodníkom a spotrebiteľom; (ii) zmluvu je potrebné uzavrieť v rámci systému predaja alebo poskytovania služieb organizovaného na diaľku; (iii) k uzavretiu zmluvy musí dôjsť bez súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa, a (iv) zmluvný vzťah sa musí stanoviť výhradne s využitím jedného alebo viacerých prostriedkov komunikácie na diaľku, a to až do uzavretia zmluvy vrátane tohto okamihu. [5]

24. Pokiaľ ide o prvú podmienku uvedenú v bode (i) [6], najprv je potrebné analyzovať otázku, či JK možno definovať ako spotrebiteľa napriek tomu, že pred uzavretím zmluvy jej poskytol podporu architekt.

[4] Pre úplnosť výkladu sa vnútroštátny súd pýta, či zmluva vo veci samej môže byť kvalifikovaná ako zmluva uzavretá na diaľku, od ktorej možno odstúpiť za určitých podmienok, pozri bod 20 vyššie.

[5] V súlade s vymedzením podľa článku 2 bodu 7 smernice 2011/83.

[6] (i) zmluva musí byť uzavretá medzi spotrebiteľom a obchodníkom.

25. Podľa smernice 2011/83 je spotrebiteľom akákoľvek fyzická osoba, ktorá v zmluvách, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely, ktoré sa netýkajú jej obchodnej ani podnikateľskej činnosti, remesla ani povolania.[7] Obchodníkom je akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá v súvislosti so zmluvami, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, koná na účely, ktoré sa týkajú jej príslušnej činnosti, a to aj prostredníctvom inej osoby konajúcej v jej mene alebo z jej poverenia.[8]

26. Pojem „spotrebiteľ“ je v osobitnej súvislosti so zmluvnou ochranou autonómnym pojmom práva Únie, ktorý treba vykladať jednotne.[9] V tomto ohľade je zvlášť významné vymedzenie daného pojmu uvedené v smernici o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách[10], tak, ako ho vykladá Súdny dvor: postavenie „spotrebiteľa“ sa teda musí posudzovať z hľadiska funkčného kritéria spočívajúceho v posúdení, či predmetný zmluvný vzťah súvisí s činnosťami, ktoré nie sú obchodom, podnikaním alebo povolaním.[11] Súdny dvor tiež uviedol, že pojem spotrebiteľ má objektívnu povahu a nezávisí od konkrétnych vedomostí, ktoré môže dotknutá osoba mať, alebo od informácií, ktoré táto osoba skutočne má k dispozícii.[12]

27. Zo spisu však nie je zrejmé, či sa predmetná služba požadovala na osobné alebo obchodné účely (napríklad na účely prenájmu alebo predaja), alebo na oba uvedené účely. Ako sa v tejto súvislosti uvádza v odôvodnení 17 uvedenej smernice, v prípade dvojúčelovej zmluvy, t. j. ak sa zmluva uzatvorí na účely čiastočne v rámci a čiastočne mimo obchodnej činnosti príslušnej osoby, je potrebné preskúmať, či obchodný účel prevažuje alebo neprevažuje v celkovom kontexte zmluvy. Ak je obchodný účel obmedzený tak, aby neprevažoval, danú osobu možno považovať za spotrebiteľa.[13]

28. V prejednávanej veci sa domnievam, že posúdenie, či ide o spotrebiteľa, prislúcha vnútroštátnemu súdu, ktorý musí celkovo vyhodnotiť všetky relevantné skutočnosti. Treba najmä zohľadniť podmienky zmluvy – s osobitným zreteľom na povahu tovaru alebo služby, ktoré sú predmetom zmluvy – ktorými možno preukázať účel nadobudnutia tovaru alebo služby.[14]

29. Pokiaľ ide o konkrétnu podporu, ktorú poskytol spotrebiteľovi architekt, táto skutočnosť podľa môjho názoru automaticky nevedie k tomu, že by bol spotrebiteľ *slabší* alebo *skúsenejší*, a preto nemá priamy vplyv na postavenie „spotrebiteľa“. Z ustálenej judikatúry totiž vyplýva, že

7 Pozri článok 2 bod 1 smernice 2011/83.

8 Pozri článok 2 bod 2 smernice 2011/83.

9 Pozri v tomto zmysle rozsudky z 5. decembra 2013, Vapenik (C-508/12, EU:C:2013:790, body 23 a 25), a z 30. apríla 2025, St. Kliment Ohridski Primary Private School (C-429/24, EU:C:2025:301, bod 34).

10 Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

11 Pozri uznesenie z 19. novembra 2015, Tarcău (C-74/15, EU:C:2015:772, bod 27), a rozsudok z 8. júna 2023, YYY. (Pojem „spotrebiteľ“) (C-570/21, EU:C:2023:456, bod 30 a citovaná judikatúra). Pozri nedávny rozsudok z 30. apríla 2025, St. Kliment Ohridski Primary Private School (C-429/24, EU:C:2025:301, bod 37 a citovaná judikatúra).

12 Pozri rozsudok z 3. septembra 2015, Costea (C-110/14, EU:C:2015:538, bod 21). Pozri tiež analogicky rozsudok z 10. decembra 2020, Personal Exchange International (C-774/19, EU:C:2020:1015, body 38 až 40). Aj pojem „obchodník“ treba posudzovať objektívne a prostredníctvom komplexného posúdenia funkčného kritéria, a to prípad od prípadu a v závislosti od toho, či zmluvný vzťah vznikol v rámci jeho profesijnej činnosti [pozri rozsudok zo 4. októbra 2018, Kamenova (C-105/17, EU:C:2018:808, bod 37)].

13 Pozri rozsudky z 8. mája 2025, Pielatak (C-410/23, EU:C:2025:325, body 41 a 42), a z 9. marca 2023, Wurth Automotive (C-177/22, EU:C:2023:185, bod 27).

14 Pozri rozsudok z 3. septembra 2015, Costea (C-110/14, EU:C:2015:538, body 22 a 23).

spotrebiteľ sa voči obchodníkovi nachádza v znevýhodnenom postavení, keďže ho treba považovať za „hospodársky slabšieho a právne menej skúseného, ako je jeho zmluvný partner“ [15], a to bez ohľadu na jeho prípadné odborné znalosti. [16]

30. Na základe predchádzajúcich úvah sa domnievam, že skutočnosť, že pred uzavretím zmluvy poskytol spotrebiteľovi podporu tretí obchodník, sama osebe nebráni jeho označeniu za „spotrebiteľa“ v zmysle článku 2 bodu 1 smernice 2011/83.

31. Pokiaľ ide o ostatné podmienky [17] uvedené v článku 2 bode 7, ktoré je vhodné podrobiť spoločnej analýze, cieľom ustanovení smernice o zmluvách na diaľku je vyhnúť sa tomu, aby použitie prostriedkov komunikácie na diaľku viedlo k zníženiu množstva informácií poskytovaných spotrebiteľovi, a to najmä so zreteľom na informácie podľa článku 6 tejto smernice, ktoré majú pre spotrebiteľa zásadný význam. [18]

32. Ako sa uvádza v odôvodnení 20 smernice 2011/83, pojem „zmluva uzavretá na diaľku“ by sa nemal vzťahovať na prípady, v ktorých sa zmluva prerokuje v prevádzkových priestoroch obchodníka, a nakoniec sa uzavrie prostredníctvom prostriedkov komunikácie na diaľku, ani na prípady zmluvy, o ktorej sa začne rokovať prostredníctvom komunikácie na diaľku, no nakoniec sa uzavrie v prevádzkových priestoroch obchodníka. V rovnakom odôvodnení sa ďalej vysvetľuje, že pojem systém predaja alebo poskytovania služieb organizovaný na diaľku by mal zahŕňať systémy, ktoré ponúka iná, tretia strana než obchodník, ale obchodník ich využíva, ako napríklad platforma online. Vylúčené sú však prípady, keď internetová stránka iba poskytuje informácie o obchodníkovi, jeho tovare a/alebo službách a o jeho kontaktných údajoch. [19]

33. V prejednávanej veci je zrejmé, s výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom, že architekt, ktorého spotrebiteľ poveril asistenciou pri uzatváraní zmluvy prostredníctvom prípravy návrhov, kontaktoval Eisenberger s požiadavkou na zaslanie ponuky. Zo spisu ďalej vyplýva, že architekt zaslal obom stranám e-mailom návrh zmluvy, ktorý neobsahoval žiadne informácie o práve spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy. [20] Eisenberger následne zmluvu bez zmien podpísal a zaslal ju spotrebiteľovi, ktorý ju po podpísaní odoslal späť bežnou poštou. Tieto skutočnosti naznačujú, že k uzavretiu zmluvy došlo výhradne s využitím prostriedkov komunikácie na diaľku, bez súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa. Zo spisu však nevyplývajú informácie o systéme predaja alebo poskytovania služieb organizovaného na diaľku obchodníkom, napríklad o tom, či iniciátorom uzavretia zmluvy s využitím prostriedku komunikácie na diaľku bol obchodník.

[15] Pozri rozsudky z 19. januára 1993, Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15, bod 18), a z 5. decembra 2024, Guldbrev (C-379/23, EU:C:2024:1002, bod 38).

[16] V rozsudku z 3. septembra 2015, Costea (C-110/14, EU:C:2015:538), Súdny dvor rozhodol, že dokonca aj advokáta, a to „za predpokladu, že… je vo vyššej miere odborne kompetentný“, možno považovať za spotrebiteľa, ak uzavrie zmluvu mimo rámca jeho profesijnej činnosti (pozri body 26 a 27).

[17] Pozri bod 23 vyššie, pokiaľ ide o ostatné podmienky.

[18] Pozri rozsudky z 23. januára 2019, Walbusch Walter Busch (C-430/17, EU:C:2019:47, body 35 a 36), a z 21. decembra 2023, BMW Bank a i. (C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 169 a citovaná judikatúra).

[19] Pozri v tejto súvislosti oznámenie Komisie, Usmernenie k výkladu a uplatňovaniu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ o právach spotrebiteľov (Ú. v. EÚ C 525, 2021, s. 1). Konkrétne v kapitole 4.1 sa uvádzajú príklady, ktoré pomáhajú lepšie porozumieť vymedzeniu pojmu zmluva uzavretá na diaľku, a najmä pojmu organizovaného režimu predaja alebo poskytovania služieb na diaľku. Napríklad, ak obchodník výnimočne uzavrie zmluvu so spotrebiteľom prostredníctvom e-mailu alebo telefónu po tom, ako ho spotrebiteľ kontaktoval, na túto zmluvu sa nevzťahuje definícia zmluvy uzavretej na diaľku. Naproti tomu, ak obchodník iniciuje použitie e-mailu alebo telefónu ako spôsobu uzavretia zmluvy so spotrebiteľom, ide o zmluvu uzavretú na diaľku, na ktorú sa z tohto dôvodu vzťahuje smernica 2011/83.

[20] Nie je však možné usúdiť, či mal spotrebiteľ možnosť položiť architektovi otázky týkajúce sa obsahu zmluvy s cieľom odstrániť prípadnú neistotu vo veci rozsahu svojho zmluvného záväzku voči obchodníkovi.

34. Možno preto usúdiť, že architekt len umožnil spotrebiteľovi zhromaždiť informácie o predmete zmluvy, nerokoval však s nijakou so zmluvných strán a spotrebiteľovi neposkytol informácie uvedené v článku 6 smernice 2011/83. V podobnom prípade Súdny dvor rozhodol, že ak sú splnené uvedené podmienky, predmetnú zmluvu možno považovať za „zmluvu uzavretú na diaľku“ [21].

35. S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti sa domnievam, že, s výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom, pokiaľ ide o splnenie štyroch podmienok [22] týkajúcich sa vymedzenia pojmu „zmluva uzavretá na diaľku“, možno takú zmluvu, akú uzavreli Eisenberger a žalovaná, považovať za „zmluvu uzavretú na diaľku“ v zmysle článku 2 bodu 7 smernice 2011/83, s následnou možnosťou odstúpiť od zmluvy v súlade s článkom 9 ods. 1 tej istej smernice.

B. O tretej prejudiciálnej otázke

36. Treťou otázkou žiada vnútroštátny súd v podstate o rozhodnutie, či v prípade, že zmluvné strany uzavrú výhradne s využitím prostriedkov komunikácie na diaľku dohodu o doplnkových službách vo vzťahu k službám stanoveným v zmluve, ktorá nie je zmluvou uzavretou na diaľku, takáto dohoda predstavuje zmluvu uzavretú na diaľku podľa článku 2 bodu 7 smernice 2011/83.

37. Na úvod je potrebné poznamenať, že táto otázka má význam len vtedy, ak sa na prvé dve otázky odpovie v tom zmysle, že pôvodnú zmluvu nemožno kvalifikovať ako „zmluvu uzavretú na diaľku“. Napriek tomu sa obmedzím na niekoľko nasledujúcich poznámok.

38. S výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom sa domnievam, že podmienky na účely kvalifikácie zmluvy na diaľku sa môžu vzťahovať aj na nasledujúcu dodatočnú zmluvu. [23] Po uzavretí zmluvy a montáži lešení totiž Eisenberger zaslala JK e-mailom dodatočnú ponuku na dve ďalšie lešenia. Spotrebiteľ túto ponuku prijal a odoslal ju e-mailom späť.

[21] Pozri rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i. (C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 171). Pre úplnosť uvádzam, že daná vec sa týkala prípadu, v ktorom „bol spotrebiteľ v prípravnej fáze uzavretia zmluvy fyzicky prítomný u sprostredkovateľa konajúceho v mene obchodníka alebo z jeho poverenia, ktorý sa však obmedzil len na to, že umožnil spotrebiteľovi získať informácie o predmete zmluvy a prípadne prijal žiadosť spotrebiteľa a zaslal ju obchodníkovi bez toho, aby s týmto spotrebiteľom rokoval alebo mu poskytol informácie uvedené v článku 6 tejto smernice“. Na druhej strane, v bode 170 Súdny dvor vylúčil možnosť kvalifikácie zmluvy ako zmluvy uzavretej na diaľku v prípade, že vo fáze pred uzavretím zmluvy bol spotrebiteľ fyzicky prítomný u sprostredkovateľa konajúceho v mene obchodníka alebo z jeho poverenia, pričom mal možnosť uvedenému sprostredkovateľovi klásť otázky a získal informácie podľa článku 6 smernice 2011/83.

[22] Pozri bod 23 vyššie o štyroch podmienkach existencie „zmluvy uzavretej na diaľku“.

[23] Pre úplnosť dodávam, že dohoda v prejednávanej veci má podľa môjho názoru „dodatočný“ a nie „doplňujúci“ charakter, ako sa vymedzuje v článku 2 bode 15 smernice 2011/83, keďže podľa informácií v spise pri doplnení pôvodnej zmluvy nedošlo k uzavretiu dohody medzi architektom a spoločnosťou Eisenberger. Podľa uvedeného ustanovenia článku 2 je totiž „doplnková zmluva… zmluva, ktorou spotrebiteľ nadobúda tovar alebo služby, ktoré sú spojené so zmluvou uzatvorenou na diaľku alebo zmluvou uzatvorenou mimo prevádzkových priestorov, pričom daný tovar je dodaný alebo služby sú poskytnuté obchodníkom alebo treťou stranou na základe dohody medzi touto treťou stranou a obchodníkom“. Poznamenávam, že Eisenberger prispôsobil hlavnú zmluvu špecifickým požiadavkám vyplývajúcim z dodania tovaru alebo poskytnutia služby, ktoré sú predmetom zmluvy, a to prostredníctvom dodatku k predmetu samotnej zmluvy, v dôsledku čoho má takáto dohoda „dodatočný“ charakter a nie „vedľajší“.

39. Rovnako je pravda, ako sa uvádza v odôvodnení 14[24] smernice a tiež v článku 3 ods. 5[25] smernice 2011/83, že, pokiaľ ide o aspekty zmluvného práva, ktoré sa v tejto smernici neupravujú, vnútroštátne právne predpisy zostávajú nedotknuté.

40. Z uvedeného vyplýva, že aspekty zmluvného práva, ako je charakter doplnkovej zmluvy, ktorý sa v smernici 2011/83 neupravuje, by sa mali riadiť vnútroštátnymi právnymi predpismi.

41. Na základe vyššie uvedených úvah a za predpokladu, že hlavnú zmluvu možno kvalifikovať ako zmluvu uzavretú na diaľku, je úlohou vnútroštátneho súdu, aby preskúmal charakter dodatočnej zmluvy.

C. O štvrtej prejudiciálnej otázke

42. Štvrtá otázka poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť bližšie vysvetliť ustanovenia smernice 2011/83, ktoré sa týkajú predmetu konania vo veci samej, t. j. práva na odstúpenie od zmluvy.

43. Na úvod treba uviesť, že v súvislosti so zmluvami uzatvorenými mimo prevádzkových priestorov, ktoré sa riadia smernicou 2011/83, Súdny dvor dospel k záveru, že článok 14 ods. 4 písm. a) bod i) a ods. 5 smernice 2011/83 sa má vykladať v tom zmysle, že zbavuje spotrebiteľa akejkoľvek povinnosti zaplatiť za poskytnuté služby, pokiaľ mu dotknutý obchodník neposkytol informácie uvedené v predmetnom článku 14 ods. 4 písm. a) bode i), a tento spotrebiteľ uplatnil svoje právo na odstúpenie od zmluvy po splnení danej zmluvy. Uvedené je v súlade so „zásadným významom, ktorý smernica 2011/83 priznáva poskytnutiu informácie v čase pred uzavretím zmluvy, pokiaľ ide o právo na odstúpenie od zmlúv uzatvorených mimo prevádzkových priestorov“[26].

44. V súvislosti s ustanoveniami smernice 2008/48 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere[27] však Súdny dvor vysvetlil, že „úplné splnenie zmluvy o úvere má za následok zánik práva na odstúpenie od zmluvy“[28]. Konkrétne Súdny dvor uviedol, že „keďže plnenie zmluvy predstavuje prirodzený mechanizmus zániku zmluvných záväzkov… spotrebiteľ [sa] už nemôže dovolávať práva na odstúpenie od zmluvy… pokiaľ zmluvné strany v celom rozsahu splnili zmluvu o úvere a vzájomné záväzky vyplývajúce z tejto zmluvy z tohto dôvodu zanikli“[29].

45. Prejednávaná vec ponúka zaujímavú perspektívu uplatňovania ustanovení smernice, ktorá uvádza do súladu rôzne, proti sebe stojace požiadavky na ochranu. Na jednej strane ide o nevyhnutnú a riadnu ochranu spotrebiteľa v citlivom okamihu pred uzavretím zmluvy, čiže o náležité využitie ustanovení, ktoré mu priznávajú dodatočné práva v prípade, že obchodník mu neposkytne relevantné informácie: predmetom prípadu, ktorého sa týka prejednávaná vec,

[24] V odôvodnení 14 sa uvádza: „Táto smernica by nemala mať vplyv na vnútroštátne právo v oblasti zmluvného práva, pokiaľ ide o aspekty zmluvného práva, ktoré nie sú upravené touto smernicou. Touto smernicou by preto nemalo byť dotknuté vnútroštátne právo upravujúce napríklad uzavretie alebo platnosť zmluvy (napríklad v prípade absencie súhlasu). Táto smernica by podobne nemala mať vplyv na vnútroštátne právo, pokiaľ ide o všeobecné zmluvné prostriedky nápravy, pravidlá týkajúce sa verejného hospodárskeho poriadku, ako napríklad pravidlá o nadhodnotených alebo neprimerane vysokých cenách, a pravidlá o neetických právnych úkonoch“.

[25] V článku 3 ods. 5 sa stanovuje: „Táto smernica nemá vplyv na vnútroštátne všeobecné zmluvné právo, ako sú predpisy o platnosti, zostavení alebo účinku zmluvy, pokiaľ sa aspekty všeobecného zmluvného práva v tejto smernici neupravujú“.

[26] Rozsudok zo 17. mája 2023, DC (Odstúpenie od zmluvy po splnení zmluvy) (C-97/22, EU:C:2023:413, bod 32).

[27] Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 2008, s. 66).

[28] Rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i. (C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 292).

[29] Rozsudok z 21. decembra 2023, BMW Bank a i. (C-38/21, C-47/21 a C-232/21, EU:C:2023:1014, bod 279).

je predĺženie lehoty na odstúpenie od zmluvy na jeden rok.[30] Na druhej strane ide o potrebu, aby sa právo Únie nezneužívalo v dôsledku všetkých okolností danej veci, ktoré vedú k neprimeranej ochrane spotrebiteľských práv a k neoprávnenej ujme na strane obchodníka.

46. Vnútroštátny súd si totiž kladie otázku, či skutočnosť, že spotrebiteľ sa dovoláva vylúčenia vrátenia súm, môže byť v rozpore s dobrými mravmi v prípade kumulatívneho splnenia štyroch podmienok: (i) nie je možné preukázať, že obchodník úmyselne neposkytol spotrebiteľovi informácie v zmysle článku 14 ods. 4 písm. a) smernice 2011/83; (ii) obchodník poskytol spotrebiteľovi službu, ktorú z faktických alebo hospodárskych dôvodov nie je možné vrátiť; (iii) spotrebiteľ už túto službu trvalo využíva, alebo si osvojil hodnotu, ktorá z tejto služby vyplýva, a (iv) výška náhrady nie je neprimerane vysoká.

47. Vnútroštátny súd sa zamýšľa nad tým, či pri posudzovaní všetkých okolností konkrétneho prípadu, čiže miery zavinenia za neposkytnutie informácií obchodníkom a povahy vykonaného diela, spolu s výškou požadovaných súm, existuje priestor na posúdenie správania zmluvných strán podľa kritérií dobrej viery v zmluvných vzťahoch, ktoré by mohlo viesť k inému riešeniu, ako navrhuje spotrebiteľ, ktorý je oslobodený od akýchkoľvek nákladov, hoci v plnom rozsahu využil službu, ktorá je predmetom zmluvy.

48. V prvom rade je potrebné poznamenať, že smernica 2011/83 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa otázky zneužitia práv, ktoré táto smernica spotrebiteľovi priznáva. Z tohto dôvodu sa domnievam, že článok 14 ods. 4 písm. a) a ods. 5 smernice 2011/83 treba vykladať s ohľadom na kontext a ciele tejto smernice, ako aj všeobecné zásady zneužitia práva a dobrej viery, a to s osobitným zreteľom na skutkové okolnosti prejednávanej veci.

49. Právo Únie uznáva všeobecnú právnu zásadu, na základe ktorej subjekty tohto právneho poriadku nemôžu využívať pravidlá Únie na účely podvodu alebo zneužitia práva.[31] Zneužitie práva treba ako všeobecnú zásadu európskeho zmluvného práva vykladať s ohľadom na zásadu dobrej viery, ktorej funkcia spočíva, ako je známe, v obmedzení výkonu práv: oprávnený je preto výkon tých práv, ktoré sú v súlade so zmyslom a účelom samotných práv a ktoré nespôsobujú neprimeranú ujmu protistrane. Z uvedeného vyplýva, že výkon práva nemôže byť nikdy neobmedzený, pretože má takzvanú funkčnú hranicu: rešpektovanie účelu, na ktorý sa dané právo zaviedlo do príslušného právneho poriadku.

50. Okrem toho je potrebné opäť pripomenúť, že predmetná smernica nemá vplyv „na vnútroštátne právo v oblasti zmluvného práva, pokiaľ ide o aspekty zmluvného práva, ktoré nie sú upravené touto smernicou“ a že „táto smernica by… nemala mať vplyv na vnútroštátne právo, pokiaľ ide o všeobecné zmluvné prostriedky nápravy“[32].

51. Dôkaz o zneužití práva vyžaduje podľa ustálenej judikatúry existenciu dvoch prvkov, objektívneho a subjektívneho.[33] Pokiaľ ide o objektívny prvok, je potrebné preukázať, že cieľ predmetnej právnej úpravy sa napriek formálnemu dodržaniu podmienok stanovených právnymi

[30] Pozri článok 10 ods. 1 smernice 2011/83.

[31] Pozri okrem iného rozsudok z 12. mája 1998, Kefalas a i. (C-367/96, EU:C:1998:222, bod 20). Okrem toho „uplatňovanie právnej úpravy [Únie]… nemôže byť rozšírené tak, aby zakrývalo… plnenia… vykonávané… iba s cieľom získať zneužitím výhody stanovené právom [Únie]“, pozri rozsudok z 21. februára 2006, Halifax a i. (C-255/02, EU:C:2006:121, bod 69 a citovaná judikatúra).

[32] Pozri odôvodnenie 14 a článok 3 ods. 5 smernice 2011/83 a bod 39 vyššie.

[33] Pozri rozsudky zo 14. decembra 2000, Emsland-Stärke (C-110/99, EU:C:2000:695, body 52 a 53), a z 13. marca 2014, SICES a i. (C-155/13, EU:C:2014:145, bod 31).

predpismi Únie nepodarilo dosiahnuť. Na druhej strane, pokiaľ ide o subjektívny prvok, jeho existenciu možno konštatovať, ak sa preukáže vôľa získať výhodu vyplývajúcu z predpisov práva Únie prostredníctvom umelého vytvorenia podmienok potrebných na jej získanie.

52. V rámci mojej analýzy sa zameriam najmä na objektívny prvok, pretože, pokiaľ ide o subjektívny prvok, len vnútroštátny súd môže na základe vnútroštátnych predpisov o dôkaznom bremene a na základe všetkých dôkazov, ktoré má k dispozícii, preskúmať, či cieľom transakcie bolo dosiahnuť neoprávnenú výhodu z uplatnenia práva Únie. [34]

53. Pokiaľ ide o objektívny prvok na preukázanie, že došlo k zneužitiu práva, cieľom smernice 2011/83 je priznať širokú ochranu spotrebiteľom tým, že sa im priznajú určité práva najmä v oblasti zmlúv uzavretých na diaľku alebo mimo prevádzkových priestorov, medzi ktoré patrí právo na odstúpenie od zmluvy. [35]

54. Smernica totiž stanovuje rad povinností pre obchodníka, najmä v súvislosti s informáciami, ktoré má poskytnúť spotrebiteľovi pred uzavretím zmluvy. Skutočným cieľom normotvorcu Únie je vyhnúť sa tomu, aby použitie prostriedkov komunikácie na diaľku viedlo k zníženiu množstva informácií poskytovaných spotrebiteľovi. [36]

55. Vzhľadom na zásadný význam informácií poskytovaných spotrebiteľovi pred uzavretím zmluvy na diaľku má odstúpenie od zmluvy – upravené v článku 14, pokiaľ ide o záväzky spotrebiteľa – za cieľ umožniť spotrebiteľovi, aby odvolal svoje rozhodnutie v prípade, ak po uzavretí zmluvy usúdi, že táto zmluva už nezodpovedá jeho potrebám, a z tohto dôvodu sa zriecť účinkov danej zmluvy. [37]

56. Ak však obchodník neposkytne informácie o práve na odstúpenie od zmluvy v súlade s článkom 14 ods. 4 písm. a) bodom i) smernice 2011/83, spotrebiteľ nemusí znášať nijaké náklady. Navyše, podľa článku 14 ods. 5 „spotrebiteľovi nevzniká z uplatňovania práva na odstúpenie od zmluvy žiadny záväzok“. Zámerom normotvorcu Únie prostredníctvom článku 14 ods. 4 a 5 bolo v tejto súvislosti *penalizovať* obchodníka, ktorý si neplní svoje informačné povinnosti a zároveň zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa. [38]

57. V súvislosti s cieľmi smernice je však potrebná ďalšia úvaha.

58. Ako sa uvádza v odôvodnení 4 smernice 2011/83, táto smernica sa zameriava na vytvorenie správnej rovnováhy medzi vysokou úrovňou ochrany spotrebiteľa a konkurencieschopnosťou podnikov. V tomto ohľade obsah odôvodnenia 4 smernice 2011/83 podľa môjho názoru súvisí s odôvodnením 50 tejto smernice, podľa ktorého spotrebiteľ by síce na jednej strane mal mať

[34] Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. decembra 2000, Emsland-Stärke (C-110/99, EU:C:2000:695, bod 58), a z 21. februára 2006, Halifax a i. (C-255/02, EU:C:2006:121, bod 81).

[35] Pozri rozsudok z 23. januára 2019, Walbusch Walter Busch (C-430/17, EU:C:2019:47, body 33 a 35).

[36] Tamže.

[37] Pozri analogicky rozsudok z 9. septembra 2021, Volkswagen Bank a i. (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, bod 123 a citovaná judikatúra).

[38] Pozri analogicky rozsudok z 9. septembra 2021, Volkswagen Bank a i. (C-33/20, C-155/20 a C-187/20, EU:C:2021:736, bod 124).

možnosť využiť právo na odstúpenie od zmluvy aj v prípade, ak požiadal o poskytnutie služieb pred skončením lehoty na odstúpenie, obchodník by však na druhej strane mal mať istotu, že mu bude za poskytnutú službu zaplatená primeraná suma. [39]

59. Na základe tejto úvahy by bolo v rozpore s uvedeným cieľom predpokladať, že spotrebiteľ môže odstúpiť od zmluvy po jej úplnom splnení a byť oslobodený od akejkoľvek povinnosti zaplatiť. Vzhľadom na hospodárske nároky spoločnosti by išlo o neprimerané riešenie, v dôsledku čoho by spoločnosť mohla znášať neúmerné výdavky.

60. Uvedený záver sa (ďalej) potvrdzuje, ak sa zohľadnia niektoré skutočnosti, ktorými sa vyznačuje prípad v prejednávanej veci: zmluva neobsahovala nijaké informácie týkajúce sa práva na odstúpenie od zmluvy; k odstúpeniu od zmluvy došlo po vykonaní práce; zmluvu vypracoval obchodník (architekt), ktorý podľa informácií v spise poskytoval spotrebiteľovi podporu počas celej fázy vyjednávania.

61. V tejto súvislosti totiž nemožno opomenúť podporu poskytnutú architektom, ktorá síce nemá vplyv na postavenie spotrebiteľa, podľa môjho názoru však môže zohrávať úlohu pri celkovom hodnotení. V skutočnosti je málo pravdepodobné predpokladať, že architekt nepoznal povinnosti a práva spotrebiteľa v súvislosti so zmluvou, ktorú sám pripravil, a že o nich nemohol informovať samotného spotrebiteľa. [40] V každom prípade prináleží vnútroštátnemu súdu, aby posúdil vplyv architekta v rámci analýzy týkajúcej sa uplatnenia zneužitia práva.

62. Na základe týchto úvah nesúhlasím s pripomienkami Komisie, podľa ktorej predmetná praktika nespĺňa s prihliadnutím na samotnú skutočnosť, že k odstúpeniu od zmluvy došlo v rámci dvanásťmesačnej lehoty, predpoklady na zneužitie práva. Podľa môjho názoru by bolo zjednodušujúce vychádzať pri jednoduchom konštatovaní, že nejde o zneužitie práva, len z dodržania lehôt na odstúpenie od zmluvy.

63. Ako sa uviedlo vyššie, predpokladať, že spotrebiteľ môže odstúpiť od zmluvy podľa smernice 2011/83 bez akýchkoľvek nákladov, by podľa môjho názoru znamenalo vykladať cieľ ochrany spotrebiteľa nad rámec tohto cieľa. Pri výklade ustanovení práva Únie je však potrebné zohľadniť dôsledky, ktoré môžu vyplynúť z výkonu práva na odstúpenie od zmluvy.

64. V tejto súvislosti a s ohľadom na správnu rovnováhu medzi ochranou spotrebiteľov a konkurencieschopnosťou podnikov, ktorú smernica sleduje, som naklonený názoru, že výkon práva na odstúpenie od zmluvy sa má obmedziť s cieľom umožniť aj ochranu prednostných práv obchodníka. V opačnom prípade by výkon predmetného práva bez náhrady pre obchodníka odporoval nielen cieľu práva na odstúpenie od zmluvy, ale aj cieľu smernice 2011/83, ako vyplýva z odôvodnenia 4. [41]

[39] Analogicky, v prípade zmluvy o tovare sa v odôvodnenie 47 smernice 2011/83 uvádza, že „niektorí spotrebitelia uplatňujú právo na odstúpenie od zmluvy po tom, čo používali tovar vo väčšej miere, než aká je potrebná na zistenie povahy, charakteristík a funkčnosti tovaru. V takom prípade by spotrebiteľ nemal stratiť právo na odstúpenie od zmluvy, ale mal by byť zodpovedný za akékoľvek zníženie hodnoty tovaru. …“

[40] Pozri, čo sa týka informačnej asymetrie medzi architektmi a spotrebiteľmi, rozsudok zo 4. júla 2019, Komisia/Nemecko (C-377/17, EU:C:2019:562, bod 77).

[41] Pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. septembra 2009, Messner (C-489/07, EU:C:2009:502), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že ustanovenia „článku 6 ods. 1 druhej vety a článku 6 ods. 2 smernice 97/7… nebránia tomu, aby sa spotrebiteľovi uložila povinnosť zaplatiť kompenzačnú náhradu, ak spotrebiteľ použil uvedený tovar spôsobom, ktorý je nezlučiteľný so zásadami občianskeho práva, ako sú dobrá viera alebo bezdôvodné obohatenie, pod podmienkou, že nebude narušený účel tejto smernice, najmä účinnosť a efektivita práva na odstúpenie, čo prináleží posúdiť vnútroštátnemu súdu“ (bod 29).

65. Konkrétne je potrebné nájsť bod rovnováhy medzi prísnym uplatňovaním ustanovení na ochranu spotrebiteľa, čiže ochranou jeho práva odstúpiť od zmluvy z dôvodu nedostatočných informácií v citlivej fáze pred uzavretím zmluvy, a právom obchodníka na odmenu za vykonanú prácu, keďže plnenie pre spotrebiteľa poskytol v plnom rozsahu. Tento bod rovnováhy by po preskúmaní vnútroštátnym súdom mohol spočívať v priznaní primeranej náhrady. [42]

66. Je však úlohou vnútroštátneho súdu, aby vykonal príslušné preskúmanie, najmä aby: posúdil, či zmluva bola alebo nebola splnená v plnom rozsahu, hodnotu vykonanej práce a poskytnutých služieb, vplyv, ktorý mal architekt ako obchodník poskytujúci podporu na vôľu spotrebiteľa vyjednávať, existenciu zneužitia práva obchodníkom v zmysle vyššie vymedzených podmienok a, v prípade, že samotný súd dospeje k záveru, že došlo k zneužitiu práva, primeranú výšku odmeny, ktorú má spotrebiteľ zaplatiť obchodníkovi za úplné dodanie práce a služby.

V. Návrh

67. S ohľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré položil Kammergericht (Vyšší krajinský súd Berlín, Nemecko), takto:

Článok 2 bod 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, sa má vykladať v tom zmysle, že:

s výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom, pokiaľ ide o podmienky týkajúce sa definície zmluvy uzavretej na diaľku, a po preukázaní, že dotknutú osobu možno považovať za spotrebiteľa, o zmluvu uzavretú na diaľku, s následným uplatnením práva na odstúpenie od zmluvy, ide aj vtedy, keď dotknutému spotrebiteľovi pred uzavretím tejto zmluvy alebo pri jej uzavretí poskytuje podporu obchodník, ktorého služby si spotrebiteľ objednal.

O zmluvu uzavretú na diaľku, od ktorej možno odstúpiť podľa článku 9 ods. 1 uvedenej smernice ide aj vtedy, keď je splnená jedna z nasledujúcich podmienok: (i) kontakt medzi spotrebiteľom a dodávateľom iniciatívne nadviazal obchodník, ktorý poskytoval podporu spotrebiteľovi; (ii) obchodník, ktorý poskytoval podporu spotrebiteľovi, pred uzavretím zmluvy ovplyvnil podstatné časti jej obsahu.

Po preukázaní, že hlavná zmluva predstavuje zmluvu uzavretú na diaľku, je aj doplnková dohoda zmluvou uzavretou na diaľku, s výhradou preskúmania vnútroštátnym súdom, pokiaľ ide o podmienky týkajúce sa definície zmluvy uzavretej na diaľku aj vo vzťahu k doplňujúcej dohode, a bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne predpisy týkajúce sa platnosti a účinkov doplňujúcich dohôd.

[42] Ako sa uvádza v návrhoch, ktoré predniesol generálny advokát Pitruzzella vo veci YYY. (Pojem „spotrebiteľ“) (C-570/21, EU:C:2022:1002), „vývoj prameňov práva Únie a judikatúry Súdneho dvora smeruje k väčšej ochrane spotrebiteľa, vždy však pri vyvážení s ostatnými slobodami a v konečnom dôsledku s efektívnym fungovaním jednotného trhu, v každom prípade pri ponechaní dostatočnej miery flexibility v rámci daného pojmu, aby sa umožnilo obsiahnuť všetky situácie, v ktorých sa žiadosti o ochranu objektívne podávajú“ (bod 43).

Článok 14 ods. 4 písm. a) a ods. 5 smernice 2011/83 sa má vykladať v tom zmysle, že:

spotrebiteľ, ktorý uplatnil právo na odstúpenie od zmluvy po jej vykonaní, je povinný nahradiť obchodníkovi hodnotu už poskytnutých a nevratných služieb v primeranej výške, ktorú určí vnútroštátny súd, ak sa na základe všetkých skutkových okolností preukáže, že samotný spotrebiteľ sa dopustil zneužitia práva.